

**ІНТЕГРАЦІЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ
У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ»**

Товстоп'ятко Ф. Ф.

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Парій С. Б.

*старша викладачка кафедри теорії
та методики фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Товстоп'ятко І. Ф.

*здобувач освіти 3 курсу факультету фізичного виховання,
здоров'я та туризму
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Війна в Україні спричинила глибокі соціальні, економічні та безпекові виклики, що суттєво вплинули на систему вищої освіти. Вона залишила катастрофічні наслідки для освітньої інфраструктури, зруйнувавши заклади й змусивши викладачів та студентів шукати безпечні умови навчання. У цих реаліях модернізація освіти потребує переосмислення підходів до організації навчального процесу, який здебільшого відбувається у змішаному форматі, поєднуючи дистанційне, онлайн та змішане навчання [1, с. 49]. Особливо це актуально для галузі фізичної культури і спорту, де поєднання теоретичної підготовки з практичними заняттями є ключовою умовою формування професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Сучасні студенти, які вступають до закладів вищої освіти у складних суспільних умовах, стикаються не лише з академічними труднощами, а й з психологічною нестабільністю, тривожністю, потребою у підтримці та включеності у спільноту [2, с. 8]. Саме тому особливого значення набуває інтеграція освітніх компонентів, як теоретичних, так і суто практичного характеру, як чинник ефективної адаптації

першокурсників до нових умов навчання та формування професійних і ціннісних орієнтацій.

Інтеграційний підхід у вищій освіті передбачає поєднання різних освітніх компонентів, коли теоретичні знання застосовуються на практичних заняттях, міждисциплінарних активностях і масових заходах. Це формує комплексні професійні компетентності, цілісне уявлення про майбутню діяльність і допомагає студентам усвідомити соціальну та практичну значущість роботи. Педагогічна література свідчить про зростаючу тенденцію інтеграції науки та практики, що трансформує зміст навчального процесу, впливає на систему знань, розвиток умінь і формування професійних відносин через синтез знань із різних дисциплін [3, с. 149].

Інтеграція освітніх компонентів дозволяє реалізувати принципи «навчання через діяльність» (learning by doing), що є особливо ефективним у підготовці фахівців, чії професійні функції передбачають практичну, педагогічну або організаційну діяльність [4, с. 60].

В умовах воєнного стану в Україні зростає потреба у гнучких формах організації освітнього процесу. Теоретичні дисципліни, зокрема «Вступ до спеціальності», здебільшого реалізуються в онлайн-форматі із застосуванням цифрових платформ, інтерактивних презентацій, відеолекцій, віртуальних дискусій.

Практика показує, що офлайн-навчання, навіть у малих групах в межах лабораторних занять зі «Спортивно-педагогічного вдосконалення», є надзвичайно важливим і незамінним елементом підготовки. Під час безпосередньої взаємодії зі студентами викладач має можливість оцінити їхні індивідуальні здібності, адаптувати завдання, формувати навички командної роботи та відповідальності, а також надавати психологічну підтримку у безпечному, контрольованому середовищі. Офлайн-заняття в умовах війни виконують не лише освітню, а й соціально-психологічну функцію, сприяючи зниженню стресу, підвищенню мотивації та створенню відчуття стабільності й колективної підтримки [5, с. 106].

Викладач у процесі практичного навчання виступає не лише носієм знань, а й взірцем професійної поведінки, педагогічної культури та людяності. Саме під час практичних чи лабораторних занять у спортивному залі відбувається природна передача цінностей і норм майбутньої професії.

До основних проявів професійної майстерності викладача належать:

- комунікативна відкритість і педагогічний такт, що створюють доброзичливу атмосферу;

– уміння мотивувати та заохочувати студентів до активності та самовдосконалення;

– здатність показати технічні елементи вправи з детальним поясненням і методичними коментарями;

– емпатія та психологічна підтримка, що допомагають зняти страх, тривогу, невпевненість, характерні для першокурсників;

– демонстрація професійної етики – поваги до студента, партнерської взаємодії, відповідальності за результат [6, с. 45].

Викладач практичних дисциплін є ключовою фігурою у процесі професійної соціалізації студентів, адже через його приклад вони формують уявлення про сучасного педагога, тренера, наставника.

Важливим аспектом інтеграції освітніх компонентів є впровадження наставницьких практик, коли студенти старших курсів залучаються до проведення практичних та лабораторних занять.

Такі форми взаємодії мають значний педагогічний потенціал: старшокурсники виступають прикладом успішної адаптації та професійного зростання, вони надають індивідуальну підтримку першокурсникам під час виконання складнокоординаційних або технічних вправ, а спілкування на рівні «студент-студент» знижує рівень психологічного бар'єра та сприяє створенню дружнього навчального середовища. Окрім того, у старших студентів розвивається педагогічна рефлексія, відповідальність і вміння організовувати навчальний процес [7, с. 14–15].

Таким чином, наставництво виступає не лише інструментом адаптації, а й формою професійного виховання, що сприяє розвитку соціальної активності, емпатії та лідерських якостей у майбутніх фахівців з фізичної культури.

Отже, інтегроване навчання може сприяти формуванню у студентів цілісного професійного світогляду, що ґрунтується на єдності знань, умінь і цінностей. Курс «Вступ до спеціальності» забезпечує світоглядну, гуманітарну та методологічну основу, а лабораторні заняття в залі зі «Спортивно-педагогічного вдосконалення» формують досвід застосування цих знань у реальних педагогічних і практичних ситуаціях. У результаті такої інтеграції підвищується рівень професійної самоідентифікації студентів, розвиваються навички командної взаємодії та лідерства, формується усвідомлення суспільної значущості професії фахівця з фізичної культури і спорту.

У підсумку інтеграція освітніх компонентів у процесі підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту забезпечує єдність теоретичної та практичної підготовки, сприяє професійній адаптації першокурсників і розвитку їхніх ціннісних орієнтацій. В умовах війни

така інтеграція набуває особливої актуальності, оскільки поєднання онлайн і офлайн-форм навчання дозволяє зберегти якість освітнього процесу, підтримати психологічну стійкість студентів і створити середовище довіри.

Роль викладача і старших студентів у цьому процесі є визначальною: через приклад, спілкування та підтримку вони допомагають першокурсникам не лише адаптуватися до нових умов, а й відчутти себе частиною професійної спільноти.

Інтеграція, взаємодія і наставництво стають тими педагогічними чинниками, які перетворюють освітній процес на простір особистісного розвитку, професійного самоствердження та формування активної життєвої позиції майбутніх фахівців сфери фізичної культури і спорту.

Література

1. Лівак П. Є. Проблема дистанційного навчання майбутніх вчителів з фізичної культури під час російсько-української війни 2022. *Східноєвропейський журнал внутрішньої та сімейної медицини*. 2023. № 2(Б). С. 45–50.

2. Polyvianaia M., Yachnik Y., Fegert J. M., Sitarski E., Stepanova N., Pinchuk I. Mental health of university students twenty months after the beginning of the full-scale Russian-Ukrainian war. *BMC Psychiatry*. 2025. Volume 25, Article number 236. P. 1–14.

3. Хомяк Г. Інтеграційний підхід у підготовці майбутніх учителів фізичної культури. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2023. Випуск 68. С. 146–154.

4. Лисеменкова С. С. Професійна освіта через практику: ефективність проєктно-технологічного підходу. *Інноватика в освіті, дизайні та мистецтві* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Одеса, 24–25 квітня 2025 року). Одеса: Університет Ушинського, 2025. С. 59–62.

5. Dyshko O., Bielikova N., Tsos A., Kosynskyi E. The influence of the educational process on the psychological state of students and teachers in Physics Culture and sports during the war. *Slobozhanskyi herald of science and sport*. 2024. Vol. 28 №3. P. 102–107.

6. Гнидюк О., Токовенко О. Особливості педагогічної діяльності викладача як тренера у прикордонному виші під час війни. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2024. №2(37). С. 36–50.

7. Le H.-G., Sok S., Heng K. The Benefits of Peer Mentoring in Higher Education: Findings from a Systematic Review. *Journal of Learning Development in Higher Education*. 2024. September Issue 31. P. 1–29.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-568-9-45>

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ ЧЕРЕЗ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ЗАХОДИ

Шевченко В. І.

*здобувач другого (магістерського) РВО
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Україна*

Холодний О. І.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики
фізичної культури та здоров'язбереження
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Україна*

Мусхаріна Ю. Ю.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики
фізичної культури та здоров'язбереження
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Україна*

Сучасний стан фізичного здоров'я школярів у закладах загальної середньої освіти України демонструє тенденцію до погіршення, що зумовлено низьким рівнем рухової активності, перевантаженням навчальної програми, соціальними чинниками, зокрема воєнною агресією росії, та відсутністю сформованої потреби регулярно займатися фізичними вправами [1, с. 28]. Медичні огляди показують, що кількість учнів із порушеннями постави та зору зростає приблизно в чотири рази, а проблема формування здоров'язберезувальної компетентності стала особливо актуальною в умовах дистанційного та змішаного навчання під час пандемії COVID-19 та воєнного стану.